

Handwritten text in the right margin, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

1.
2.
3.
2.
3.
2.

1762.

1. Greulich, Franc. Christianus: De competentiâ juris nisi-
maris in puniendo delictis militum.
2. Wolffen, Sept. Tigum: De laesione ultra dimidium
perempta re, et emere non praestanda.

1763.

1. Hilscher, Lud. Mus.: De vulnere in intestinis
lethalitate.
2. Kortholtus, Franc. Frick: De imperativis juris Lub.
Censis. Inll. Muß. Gebühret göttlichen ewigen que maxi-
me neglectorum quibusdam effectibus
3. Kortholt, Franciscus Frick: De differentiis juris Po-
muni et statutorii Heribromensis in tutelis

1764.

1. Fuersstenan, Grollob Hornum: De eo, quod circa probatio-
nem per testes jure statutorio Lubecensi justum est
2. Kortholtus, Franc. Frick: De jure salarii educationis
in concursa et edictorum 2 Sept. 1764: 1770

1764

3. Lindenberg, Arnes Casparus: *De Differentiis juris
virtus et habitudinis in argumento juramentorum*

1765

1. Bindor, Nicolaus: *De statuta rusticorum serviti
ejusque probatione.*
2. Koch, Fr. Christoph, acad. rector: *et auscultationem
orationem, qua Dr. D. Fr. Georg Bechtoldt professionem
in ordine theologiae ord. quartam: ... rite auspica-
tibus ... inventat simulque novam in computatione
graduum canonica inventam regulam examinat*

3° Koch, Fr. Christoph: *De foro heredis*

4. Sachs, Franciscus Cerular: *De usuris ^{de} fructuum*

DISSENTIO...
CONSISTENTIA IUDICIS
ORDINARI
IN PYNIENDIS DELICTIS
MILITUM

AUTORITATE IUDICIS
IUDICIS

PRO LICENTIA

ANNOS IN VTRAQUE PARTE HONORE
ET CONSEQUENTIA

...
...
...

...
...
...

77. Croicilik & vambobotivindis schman

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

1763, 1
DISSERTATIONEM INAUGURALEM
DE

~~40~~
3
VVLNERVM

IN
INTESTINIS LETHALITATE

DEO CLEMENTER ANNVENTE

AUCTORITATE

GRATIOSI MEDICOR. ORDINIS

PRAESIDE

LVD. HENR. LEO. HILCHEN

MED. D. ET P. P. O. SATRAPIAE GIESSENSIS AC AD-
IACENTIVM ALIQVOT PRAEFECTVRARVM

PHYSICO NEC NON FACVLTATIS

MEDICAE HODIE DECANO

PRO

GRADV DOCTORIS

RITE IMPETRANDO

PVBlico ET SOLEMNI

MAGNIF. ET EXCELL. ACAD. PROCERVVM

EXAMINI OBSERVANTER SVBMITTIT

FRIDER. LVDOVICVS NITSCH

DRESDA MISNICVS

AD DIEM

NOVEMBER. M DCC LXXIII.

GISSAE, TYPIS EB. H. LAMMERS, ACAD. TYPOGR.

80

VVILHELM
 INTERIM
 AVOCORAT
 IN FAVO MEDICORUM
 IVONNE ERICHSEN
 GRADY DOCTORIS
 BAVICO ET SOLENNI
 MAGISTRI ET SCILLI ACAD. PROCTORUM
 FRIDER. J. DOVICZ M. DISCH
 CESSAR. FRIDER. FLAMMERS. ACAD. FYSIC.

SERENISSIMI
PRINCIPIS AC DOMINI
DOMINI
LVDOVICI

HASSIAE LANDGRAVII
CET. CET.

SANCTIORIS SENATVS
ARBITRIS
INTIMISQVE STATVS
ADMINISTRIS

VIRIS PERILLVSTRIBVS

GENEROSISSIMIS ET EXCELLENTISSIMIS

GENTIS AC NATALIVM SPLENDORE

ET

MERITORVM MAGNITVDINE

MAXIME CONSPICVIS

RERVM PRO PATRIA GESTARVM

GLORIA IMMORTALIBVS

LITTERARVM OMNISQVE DOCTRINAE

STATORIBVS SVMMIS

FVLCRIS ALMAE LVDOVICIANAE FIRMISSIMIS

A 2

SA-

SAPIENTIAE ET BENIGNITATIS
LAUDE PRAESTANTISSIMIS
DOMINIS SVIS GRATIOSISSIMIS
AC MAECENATIBVS RELIGIOSISSIMO
MENTIS CVLTV PROSEQVENDIS
DISSERTATIONEM HANC INAVGVRALEM
SVBMISSAE ET GRATISSIMAE MENTIS
INTERPRETEM
AETERNI OBSEQUII DOCUMENTVM
CVM
FELICITATIS OPTIMAE ET PERPETVAE VOTO
DEVOTIONE QVANTA MAXIMA
CONSECRAT
*PERILLVSIVM GENERO-
SISSIMORVM AC EXCEL-
LENTISSIMORVM
DOMINORVM*

HVMILLIMVS CVLTOR
FRIDER. LVDOVICVS NITSCH:

DE

DE
VVLNERVM
IN INTESTINIS
LETHALITATE

DISSERTATIO INAUGVRALIS.

§. II.
HVmani corporis machinam, elegantissimum illud
huius vniuersi compendium, mirabili opere diui-
noque esse factam & summo artificio & summa arte, hinc
partum componentium generibus, solidis ac fluidis con-
flatam, nemini non, qui vel a limine salutauerit artem
salutis humanae praesidem, satis superque patebit. So-
lidae corporis partes tam affabre constructae concin-
nataeque sunt, vt acie mentis illas dispicientem summa
afficiant admiratione: suis quippe definitae amplitudinis
capacitatisque canalibus ac tubulis liquidâ varii generis
coercent & iugi perennique motu in spirantibus per om-
nes omnino vniuersi corporis prouincias circumse-
runt, ita vt nullum in toto corpore reperiatum pun-
ctum, in quod non vnum alterumue appellat vascu-
lum. Fluidae autem partes, a solidis coercitae, va-
riis moribus, nisibus, renisibusque hac illuc impulsae

A. 3)

aggi

agitataeque, corpori nutriendo, variis humoribus nocivis innocuisque secernendis & compluribus aliis commodis praestandis inferunt.

§. II.

His motibus (§. I.) incipit vita, durat, conservatur, absolvitur, adeo ut in istis omnis cum vitae, tum sanitatis delitescat ratio. Vita enim corporis humani innititur continuo illi perennique ac qualitercunque continuato liquidorum in suis vasculis per corporis membra membrorumque partes motu, quo penitus destructo, vita quoque cessat, & qualiter qualiter perseverante superstes est. Sanitatem autem adesse dicimus, quamdiu fluida aequabili solidorum actione, expedite & aequaliter ita per canales suos tubulosque circumvolvuntur, ut omnes homini competentes actiones naturales puta, vitales & animales rite ac decenter peragi queant.

§. III.

Actiones naturales vocantur quae ingesta per os alimenta ita mutant, ut in naturae partem abeant eamque vel reparent, vel augeant, vel propagent. Constituant eas actiones viscerum vasorumque recipientes, retinentes, praeparantes, mouentes, miscentes, mutant, secernentes, excernentes. Actiones vitales sunt exercitationes motus earum partium, per quas vita fit, & quibus destructis & sufflaminatis, vita sublata est. Ad has partes recensentur cor, pulmones, cerebellum, vasa arteriosa maiora. Actiones animales constituunt omnes functiones corporeae, quae dum exercentur, mentem reddunt consciam, illarum actionum actu exercitarum.

§. IV.

§. IV.

Quoniam vita & omnis actio corporea nisu & renisu partium corpus constituentium absolvitur (§. 2.), hinc fluidae partes debite commixtae esse debent, vt mixtae sic impellere possent solidas, sed hae ita structae esse debent, vt sufficienter & aequaliter reniti in fluidas impellentes possent.

§. V.

Nituntur fluidae partes in solidas ope miscelae diversae, reniuntur vero solidae partes in fluidas ope constructionis mechanicae (§. 4.) prout itaque fluidis certa mixtura sic solidis certa structura opus erat; hinc corpus non tantum vt mixtum, sed etiam vt structum considerari meretur.

§. VI.

Structura corporis certa & vnicuique parti conveniente fibrarum compositione, tensione & tractu, nec minus artificiosa omnium corporis partium & accurata connexione absolvitur.

§. VII.

Partes solidae in statu sano ac integro apte arcteque inter se cohaerescunt, & aliae alias apprehendentes continuantur, ita vt quoddam quasi continuum constituant. Quodsi autem illa partium cohaesio tollitur, solutionem adesse continui dicimus. Ergo solutio continui aliud nihil est, quam sublata partium antea connexarum cohaesio.

§. VIII.

Partes corporis humani firmae (§. 1.) non eadem gaudent soliditate, sed aliae laxius, aliae firmitus cohaerent, illae molles, hae durae vocantur. Pro maiore

iore autem, minoreve partium harum cohaesione, maior quoque minorue eas diffringendi, soluendique vis requiritur.

§. IX.

Vis haec partes antea unitas, molles sint siue durae, dissoluens (§. 8.) vel inest corpori nostro, vel ab extra eidem applicatur. Ergo causa solutionis continui est vel interna vel externa.

§. X.

Causa interna in liquidis stagnantibus atque a crasi sua deiectis quaerenda est, quando enim liquidum stagnans in motum redigi nequit, partes illud constituentes, arctiusque inter se cohaerentes secessum faciunt, tenuiores, agiliores, ac mobiliores profligantur, crassiores remanent & in materiam viscidam tenacem, subrubram primum, dein subalbidam, tandem albam & aerem conuertuntur, quae pus vocatur, & temporis mora maiorem ac depascentem contrahit acrimoniam, ac tandem exesis, solutisque vicinarum contiguarumque partium fibris, qua data porta effluit. Causam externam constituunt instrumenta varia dura, acuta, obrusa, mota.

§. XI.

Pro diuersitate causae soluentis (§. 10.) & partis solutae (§. 8.) varia solutae unitatis enascuntur genera, vlcera scilicet, vulnera, contusiones, fracturae, caries.

§. XII.

Solutio unitatis a causa interna (§. 10.) humore nempe stagnante acri ac erodente, in parte molli (§. 8.) facta, cum effluxu puris (§. 10.) vocatur vlcus. Caries autem dicitur, si eadem causa solutionem in parte dura effecerit.

§. XIII.

⊙) (⊙

§. XIII.

Solidae corporis humani partes vasculosa gaudent textura, ac liquida varia in vasculis suis coercent, ita ut nulla unquam, nec acutissimo telo, pars percuti queat, quin simul vascula quaedam discindantur (§. 1.) Solutio hinc vasculi sanguiferi vel extrauasionem vel stillicidium parit sanguinis.

§. XIV.

Quando plura vascula sanguinem vehentia in unitate sua solvuntur per instrumentum durum, obtusum siue motum, siue quiescens, aut ualide resistens, integra manente cute, effluxus hic sanguinis appellatur extravasatio, ipsa autem solutio contusio. Contusio hinc est soluta unitas facta (§. 7.) ab instrumento duro, obtuso, frangente & dilacerante multa vasa in longum atque latum simul.

§. XV.

Quando autem vas sanguiferum instrumento duro, acuto, moto, una cum cutis velamento discinditur, sanguinis per laesum vasculum eruptio audit haemorrhagia, solutio vero vulnus nominatur. Vulnus ergo est soluta unitas recens, cruenta, a causa externa, instrumento scilicet duro vel secante in partes molles sensibiles motu id est vi adacta. (§. 9.)

§. XVI.

Pro soluenda ergo partis mollis unitate requiritur 1.) instrumentum durum, cum molle non laedat, 2.) acutum, scindens scilicet aut pungens & 3.) motus, instrumentum enim aut mouendum, aut homini in illud incurrendum est.

B.

§. XVII.

§. XVII.

Solutio continui in partibus duris, sensatione per se destitutis seu ossibus, a causis violentis externis (§. 10.) facta, illaesa cute instrata manente, vocatur fractura, quae complicata audit, si eidem vulnus (§. 15.) simul est coniunctum.

§. XVIII.

Ex hisce (§. 9. 10. 11. 12. 14. 15. 17.) probe inter se collatis, facili negotio differentia morbos solutae unitatis intercedens determinatur. Differunt enim illi 1.) ratione subiecti, (§. 8.) quod in aliis pars mollis, in aliis dura constituit: 2.) ratione causae, quae vel interna est, vel externa (§. 9.): 3.) ratione instrumenti, quod durum quidem in omnibus, in aliis autem acutum in aliis obtusum existit: & 4.) denique ratione effectus, qui est liquidorum extravasatio vel puris, (§. 10.) vel cruoris. (§. 14.).

§. XIX.

Vulnus ergo 1.) ab ulcere differt, quod illud constat diuisionem recentem, cruentam, a causa externa prognatam, cum vlcus exhibeat solutionem a causa interna factam, antiquam cum effluxu ichoris seu puris. Vulnus hinc recte dicitur solutio recens, eine frische Wunde / antiquae quippe solutioni non vulneris amplius, sed vlcus competit nomen: 2.) a contusione, quia haec ab instrumento obtuso contundente fit, nec cruenta est: 3.) a carie atque fractura, quod in his subiectum est pars dura, in vulnere vero mollis, sensibilis vasculosa & liquido plena.

§. XX.

Ad functiones (§. 3.) rite perficiendas requiritur,

vt

ut partes, quarum beneficio illae peraguntur, sint integrae; discissae quippe & dilaceratae non agunt. Vulnere autem solvitur unitas partium (§. 15.), & solutio efficit effusionem liquidi in continente contenti (§. 13.). Cum igitur omnis functio a partium coercentium integritate & liquidorum per illas fluxu determinato dependeat (§. 2.), hinc laesis iisdem & actio omnis pereat, necesse est. Ex hisce ergo deducendus vulneris effectus est, laesio scilicet vel functionis eiusdem partis, cui vulnus inflictum fuit, quae nempe a partis illius motu dependet seu organi integritate: vel earum functionum laesio, quae a liquidorum definito influxu descendunt.

§. XXI.

Quae vulnera itaque partes occupant, quarum actione vita fit & conservatur, (§. 3.) harum partium functiones vi sua destruunt earundemque liquidum effundunt, (§. 20.) adeoque mortifera sunt. (§. 2.) Effectus ergo vulneris lethalis est mors, & mors nihil aliud, quam motuum circulatoriorum & viscerum eo inferuentium cessatio atque destructio.

§. XXII.

Horum (§. 21.) autem alia inevitabili necessitate mortem inducunt, alia vero per se & sua natura quidem lethum inferunt, sed artis ope, sub certis conditionibus, quae tamen in medentis & aegri potestate non sunt, ita corrigi emendarique possunt, ut mortis interea periculum evanescatque. Illa absolute, haec respectu lethalia sunt atque dicuntur.

§. XXIII.

Vulnus ergo absolute lethale illud nuncupatur, quod vitam omnibus semper & necessario adimit, cuius-

iuscunq̄ue aetatis, temperamenti, sexus & corporis constitutionis ac roboris sint, quamuis optima praestantissimaque tempestiue adhibeantur artis praesidia ad-
miniculaque.

§. XXIV.

Laesiones vero respectiue lethale sunt, quae per se quidem non tamen ineuitabiliter, sed sub certis saltem conditionibus, nec a medente, nec a laeso auertendis, mortem afferunt: quaedam erga harum concipiendae erunt mortiferae, quaedam minus tales, ideoque non cunctae harum laesionum salutare, & per consequens non quaeuis illarum lethales, siquidem illae positis quibusdam circumstantiis praesentibusque perimunt, remotis vero conditionibus hisce non perimunt. Potest enim a plaga in se & sua natura lethali vulneratus conualescere, per singularem corporis texturam ac naturae robur, dum alius, per morbosum corporis apparatum ac huius texturam teneriorem, propter similem laesionem, abit hinc in communem locum, vnde nullus datur reditus.

§. XXV.

Saepius quoque ex vulnere non lethali neglecto, errore aegroti, vel chirurgi, vel alia quacunque auertenda culpa lethale fit. Haec vulnera dicuntur per accidens lethalia.

§. XXVI.

A vulneribus lethalibus distinguenda sunt vulnera insanabilia. Insanabile enim vulnus est, cuius effectus nec naturae beneficio, nec artis auxilio superari possunt, licet vulneratus inde non necessario moriatur. Pa-
ter

ter ergo omne vulnus lethale esse simul insanabile, illud autem quod sanari nequit, non simul esse lethale.

§. XXVII.

Paucis subiungemus his differentias vulnerum a partibus vulneratis, forma laesionum, caussis, instrumentis & modis, quibus insiguntur, desumptas. Ratione partium dispescuntur in vulnera capitis, colli, thoracis, abdominis, cordis, pulmonum, hepatis, lienis, renum, ventriculi, intestinorum, carnea, tendinea, arteriarum, venarum, artuum &c. Formae respectu & figurae, quam prae se ferunt cruenti corporis ictus, vulnera nominantur parua, magna, decumana, superficialia, profunda, recta, obliqua, transversa, rotunda, quibus ea addenda vulnerum distinctio, quae ab iis, funestas percussiones indiuiduo comitatu quae confestim subsequuntur, deriuatur symptomatibus, quae in simplicia diuiduntur & composita, quorum illa non vllis, aut saltem leuissimis, haec vero grauissimis multumque periculi minitantibus stipantur accidentibus.

§. XXVIII.

Quemadmodum figura haud exiguum vulneribus affert discriminis, ita quoque modus, quo corpori incutiuntur illa, insignem peperit differentiam, quaedam enim caesim percussa sunt, quaedam punctim inflictâ, nonnulla sphaerulis plumbeis illata: haud pauca instrumentis obtulis contusa: alia morfu ingestâ, alia instrumentis venenatis producta. His autem, quibus haec, quae de vulnerum differentia (§. 27.) adduxi, aut nullius aut exigui usus videbuntur, respondeat pro me Medicorum CICERO, a) dicens: *Aliquid etiam in vul-*

B 3

neris

a) De re medica L. 5. cap 26. s. p. m. 284.

meris genere figuraque est. Nam peius est, quod etiam col-
 lissum, quam quod tantum discissum est; adeo ut acuto quo-
 que, quam refoelo, vulnerari commodius sit. Peius
 etiam vulnus est, ex quo aliquid excissum est: ex quoque caro
 alia parte abscissa, alia dependet. Pessima quaque plaga
 curus est: tutissima, quae lineae modo recta est. Quo
 deinde propius huic illine figurae vulnus est, eo vel deterius
 vel tolerabilius est.

§. XXIX.

Tranfeo ad regulas quasdam generales in descri-
 benda determinandaque vulnerum lethalitate obser-
 vandas. Circulationem sanguinis vitae esse principium
 sanitatisque praesidium supra commemoravi (§. 2.).
 Quae ergo vulnera itui, redituique humorum talia,
 tantaque praepedimenta obiciunt, ut nulla illa arte,
 industria nulla superari queant, illa mortifera audiunt.
 Iure hinc meritoue plagis absolute lethalibus illa annu-
 merantur vulnera: 1.) quae liquidi nervei in fluxum in
 cor intercipiunt: 2.) quae cordis sufflaminant motum: 3.)
 quae subitaneas enormes & incompefcibiles haemor-
 rhagias post se trahunt: 4.) quae respirationem tollunt: 5.)
 quae nutritii roris succique chylosi motum atque af-
 fluxum in cor perimunt: 6.) quae liquidorum in prom-
 tuariis corporis contentorum profusiones in caua cor-
 poris vel extra illud producent, ita ut vel virium ad
 vitam requisitarum directam & irreparabilem iacturam,
 vel partis nobilioris afferant corruptionem, toti ma-
 chinae humanae exitiabilem.

§. XXX.

In determinanda autem vulneris specialis & in-
 diuidualis lethalitate attendendum est 1.) ad vulneris con-

conditionem, magnitudinem, qualitatem, figuram, 2.) ad partis laesae texturam, situm, connexionem & vsum, 3.) vulnerati aetatem, dispositionem naturalem corporis, morbos eius antecedentes & praesentes, ac tandem superuenientia symptomata.

§. XXXI.

Quantitas vulneris prout variat, sic quoque vnus eiusdemque partis in diuersis subiectis, vulnus lethale & non lethale facit, quatenus illa scilicet praeter longitudinem ac latitudinem profunditatem, immo multitudinem quoque vulneratarum partium complectitur. Maiora enim partium nobiliorum vulnera semper absolutam involvunt lethalitatem. Immo vsus rerum docet, quorundam membrorum laesiones, quo exiliores seu angustiores, eo periculosiores existere, ac per solam hanc circumstantiam nonnunquam, nisi perita manu tempestiue dilatentur, lethales euadere. Numerus & multitudo suum quoque in determinatione lethalitatis confert symbolum, siquidem experientia constat, vulnera illethalia, numero tamen copiosa, propter hanc copiam lethalia fieri.

§. XXXII.

Ad qualitatem ictuum cruentorum quod pertinet, 1.) vulnera contusione hincque sclopetorum globis, partibus inprimis neruosis ac membranosis infllicta, respectu contusionis ac dilacerationis enormioris & inflammationis feruidioris superuenientis, simplicioribus puncturis & incisionibus, vtut maioribus, periculosiora & prae aliis lethalia sunt. 2.) Vulnera instrumento venenato immissa, inprimis maiora & interiora penetrantia, lethalibus accensere conuenit, quoniam

NON

non tam unitatem partium solvunt, quam principio vitali vim inferunt, actionesque vitales pessundant.

§. XXXIII.

Figura vulneris atque specie lethalitatem subinde determinari, aut ad minimum augeri moderarique, in praecedentibus iam monuimus (§. 28.). Inprimis autem huc pertinet orbicularis figura rotundaque ad coalescendum prorsus inepta. Idem valet de vulneribus cum imminutione substantiae coniunctis, quae difficillimae consolidationis deprehenduntur.

§. XXXIV.

Quoniam haec sanguinolentarum plagarum consideratio quantitati (§. 31.) qualitati (§. 32.) ac formae (§. 33.) superstructa, omnino digna est, quae diligentius omnique ingenii acie dispiciatur, multo tamen dignior mihi videtur, magisque in aestimatione vulneris attendenda, ipsius partis fauciae, quoad texturam, fitum & usum accuratior nec proletaria contemplatio. Progredior ergo ad texturam partium, ut, quid illa aut conferat lethalitati, aut deroget eidem, manifestum euadat. Non omnes autem, ad solidarum genus quae pertinent partes, eadem soliditate, eadem firmitudine gaudent, sed firmiores aliae sunt, aliae molliores (§. 8.) maximaque proinde texturae, & quidem non tam organicae, quam similares, seu substantiae ratione, observatur disparitas. Partes laxius cohaerentes ac praemolliores ad corruptionem prae aliis pronae sunt magisque proclives, adeoque diuisae, plus semper periculi, ut exemplo cerebri patet, inuoluunt, & facile mortem afferunt. Membranosa quoque partium, tendinosa, nervosa itemque ex meris vasculis con-

contextarum vulnera, prae carnositate unitate soluta periculosa existunt, & ceteris paribus magis lethalia dicuntur, quia difficillime illa consolidantur, mox calore accenduntur igneque, dein ardescunt & tument cum dolore plus minusue vehementi, ac tandem gravissima concitant symptomata, convulsiones, summa incendii genera ac sanguinis profusiones vix arte vlla superabiles.

§. XXXV.

Progredimur nunc ad situm partium, qui, ut cognitioni saepe officit, sic curationem quoque ac consolidationem interdum impedit, & non raro impossibilem reddit. Vulnera quippe lethalem foriantur exitum necesse est, si, ob situm profundiorum & ab externis remotum, nullus ad ea concedatur accessus, adeoque omnis medicamentorum denegetur applicatio. Hinc non tantum vulnera ventriculi, intestinorum, lienis, renum, pulmonum &c. ac cavitationum viscerum que antememoratorum arteriae atque venae discissae, ob situs inconuenientiam medelam respuunt omnem & mortales haemorrhagias mouent, sed externarum quoque partium vasa, vulnera scilicet ramorum axillarium, brachialium, cruralium tam arteriosorum quam venosorum profundius meantium similem eundemque effectum experiri, honorifice semper appellandus BOHNIVS ^{a)} & rationibus & experimentis haud contemnendis fati superque demonstratum dedit.

C

§. XXXVI.

^{a)} de renunciatione vulnerum. p. 43. seqq.

§. XXXVI.

De partis fauciae connexionione cum aliis aliquid ut exponamus. Monstri quid alunt vulnera partibus inflicta, quae cum organis vitae necessariis ac nobilioribus junctae sunt communionione, ac consociationem inierunt cum iis atque commercium, siquidem grauisissima illa semper ac lethifera excitare solent symptomata.

§. XXXVII.

Denique etiam dispiciendum est de organorum vuleratorum vsu atque functione, utpote per cuius integritatem solam, membrorum alia, prae aliis, nobilitantur. Conspirant equidem omnes corporis nostri provinciae & provinciarum omnes partes ad publicum promovendum commodum vitamque factam etiamque conseruandam, quaedam tamen prae aliis, directe magis & proxime, plus minus ad circuitum humorum, in quo vitae sanitatisque consistit ratio, (§. 2.) perpetuandum contribuunt, quaedam remote saltem & pro parte in commune corporis conferunt. Quaecunque igitur vulnera partes vitae necessarias tangunt, earundemque actiones tollunt, & supra commemoratos effectus inducunt, (§. 20.) ea periculosiora sunt, atque mortifera. (§. 21.)

§. XXXVIII.

Subducta hinc ratione momentorum (§. 29.) ad ductorum, maximum vitae certumque periculum procreant vulnera 1) cerebri, medullae spinalis, neruorum cardiacorum (§. 29. n. 1.), 2) cordis (l. c. n. 2.), 3) arteriarum venarumque majorum, arteriae scilicet magnae, pulmonalis, subclaviarum, carotidum, vertebraliū, coeliacae, meseraicarum, emulgentium, iliacarum:

rum: venae cauae, pulmonalis, azygos, subclaviarum, vertebraliū, jugularium imprimis internarum, emulgentium, portarum, iliacarum, (l. c. n. 3.), 4) vulnera magna pulmonum, diaphragmatis, abscissio asperae arteriae, vulnera lata utramque cavitatem thoracis cum admissu aëris perforantia (l. c. n. 4.), 5) abscissio oesophagi, vulnera ventriculi, intestini tenuioris superioris integra dissectio, laesiones vasorum lacteorum, receptaculi chylosi, ductus thoracici (l. c. n. 5.) 6) vulnera vterum, vesicae urinariae, felleae, vasorum lymphaticorum maiorum, viscerum notabiliorum vasculosa textura gaudentium, hepatis, lienis, renum, pancreatis (l. c. n. 6.).

§. XXXIX.

Periculum hoc (§. 38.) notabiliter intenditur in his partibus atque augetur si pars sauciata quiete omni, quam amat vulnera, careat, & propter continuum perpetuumque motum consolidationem omnem respuat reunionemque, v. gr. pulmones, diaphragma, intestina.

§. XXXX.

Caue tamen ne quascunque praefatarum partium (§. 38.) laesiones tantum semper periculi inuoluere existimes, vt lethum nullo modo euitari queat. Sunt enim illae demum plagarum cruentarum lethales, quae praedictos effectus (§. 30.) edunt, functiones vitae necessarias vel simul & semel, vel lente & successiue tollunt, id est aliquid illorum praestant, de quibus (§. 38.) exposuimus. Ex quo satis quoque apparere arbitror, ad absolutae lethalitatis determinationem non requiri, vt cita semper laesionem mors sequatur, sed

sufficere, si effectus illa laesionis sit ac eandem, quam vulnus,causam agnoscat. Cum enim corporis partes non pari ratione ad vitam conseruandam tutandamque, sed aliae proxime, aliae remote conferant (§. 37.) & triplex actionum in oeconomia animali obseruetur ordo, (§. 3.) hinc laesas easdem non vnus idemque excipit effectus, sed diuersus, pro diuersitate partis, illiusque functionis, ac laesionis varius, ita vt laesionem proxime vitalem sanguinis progressum sufflaminantem subita atque repentina mors excipiat, vulnus autem humorum circuitum proxime non turbans, lentam mortem quidem, sed necessitate afferat indeclinabili. Negari tamen nequit quod praesentibus quibusdam lethalitys absolutae causis, iudicium de vulnere mortifero cito morte tanquam effectu de sua causa testante confirmetur.

§. XXXXI.

Confert etiam secundum a) CELSVM ad lethalityatem aliquid & aetas & corpus, & vitae propositum, & anni tempus, & regionis clima, quia facilius sanescit puer vel adolescens, quam senior vel infans: valens, quam infirmus: neque nimis tenuis, neque nimis plenus, quam si alterum ex his est: integri habitus, quam corrupti: exercitatus, quam iners: sobrius & temperans, quam vino veneribusque deditus. Opportunissimumque curationi tempus vernum, aut certe neque feruens, neque frigidum, siquidem vulnus & nimius calor & nimium frigus infestant; maxime tamen horum varietas, ideoque perniciosissimus autumnus est.

§. XXXXII.

a) l. c. L. V. c. 26, p. 284.

§. XXXXII.

Nunc videndum est, quamnam symptomata in aestimandis dijudicandisque vulneribus attentionem mereantur, quaque illa ratione lethalitatem aut minuant, aut augeant. Cum autem accidentia laesis saepe exitiosa non ex vno propullulent fonte, sed vel ex vulnere ipso, tanquam illius effectus emergant, vel nullum cum laesione habeant commercium, aliamque extra hanc causam agnoscant: vel media sint, id est partim a vulnere, partim ab alia causa descendant: diligentissime omnes ac singulae expendendae sunt in laeso circumstantiae, & ex harum demum collatione, cuius generis sint illa individui praesentis cum iudicio decernendum. Illa hinc symptomata quae mox solutam partis unitatem sequuntur, ad mortem vsque sine vlla aut remissione aut intermissione, magnaue vehementia perseverant, & nec praecaveri nec mitigari possunt, itemque ea, quae vulnus quidem non illico, sed per duos, tres aut quatuor dies sequuntur, tarditatem tamen gravitate compensant, functiones membri sauciati turbant, adeoque veri effectus vulneris sunt, absolute lethalitatis iudicium confirmant, inprimis si constat & aegrum & chirurgum partes suas peregisse, nihilque intermisisse eorum, quae ars in his casibus ab utroque requirit. Secus autem sentiendum est, si contrariae adsint rationes, & symptomata ex alia quacunque causa orta, omni cum laesionibus destituantur connexionem.

§. XXXXIII.

Consideranda restat illa percussorum eruentiarum conditio siue habitudo, intuitu cuius difficillimae illae cognitionis existunt. Evenit enim nonnunquam

vt vulnerum qualitas dignosci nulla detegique ratione
 queat, & expertiorum quoque prudentiorumque aciem
 & diagnofin quam accuratiffime institutam efugiat, hoc
 ipfo vero, cum ignoti nulla fit curatio morbi, mede-
 lam quoque ac fanationem impoffibilem & propter
ad viciu curandi, lethale vulnus reddat. (§. 35.)

§. XXXXIV.

Superest vt de cauffis non lethalis vulneris per ac-
 cidens lethale facti paucula differam. Ex accidenti le-
 thales reddi plagae folent 1) culpa aegroti, 2) negle-
 ctu & errore chirurgi, & 3) morbis fubfequentibus.
 Vicio aegri id contingit, fi vulnus ille negligit, tem-
 peftiuamque renuit curam, vel proprio eam aut fufci-
 pit aufu, aut fimilis artis committit, ac nonnifi vrgen-
 te duro neceffitatis telo, fummo fcilicet periculo, poft
 varios denum aft inanes irritosque homuncionum ifto-
 rum conatus & tot domeftica aliaque mintus congrua
 tentamina, adeoque ferius, ad periciores in arte prouo-
 cat. Sui quoque aeger ipfe interitus culpam gerit, fi
 tempeftiue quidem Medicum & Chirurgum in confili-
 um aduocat, aft dicto non audiens, aerem admittit fri-
 gidum, egreditur in publicum, in rebus item fex non-
 naturalibus aliis, in cibo & potu, motu, animi pathe-
 matibus, vigiliis, excretis & retentis, medicum imperi-
 um vel dictamen, vt par eft, haud fequitur, fed obfur-
 defcit, nec ea, quae monetur audit.

§. XXXXV.

Errore medentis illethalis laefio, lethalis euadit,
 (§. 44.) fi ille aut ex incuria aut imperitia negligat vul-
 nus, illudque prout artis eft, haud deliget, defendat,
 curetque, neceffaria fcilicet omittendo, malas alienasque
 medi-

medicationes committendo, & puerum regimen sua-
dendo aut permittendo. Omnis quoque culpa trans-
ferenda in chirurgum est, si solus ille curam suscepit:
solisque externis laesionum tractationibus nifus fuerit,
internas vero a Medico ordinandas medicationes ne-
glexerit. Antequam vero in his casibus aliquid decer-
natur, probe prius perpendendum est, an iure etiam
chirurgus erroris arguatur, & symptomata mortifera,
reuera illius sequelae sint, vt sciolis sic & calumniatoriis
bus omnis obtrectandi praescindatur occasio.

§. XXXXVI.

Vitia subsequencia atque symptomata ex illethali
vulnere lethale faciunt, si haec nullum cum laesione
habeant commercium, adeoque ex alia causa potius
quam ex vulnere descendant & contrariae adsint ratio-
nes (§. 42.) adeoque recensita ibi momenta desiderentur.

§. XXXXVII.

Instituti nunc ratio postulat, vt his pauca de
intestinatorum indole, structura, situ & vsu subiungamus.
Denotant intestina vnum tubum membranaceo, neruo-
sum, septies vel octies homine, ex quo desumptus est,
longiorem, miris plurimisque circumductum gyris, to-
tum fere abdomen occupantem, mesenteriique praeci-
pue vinculo in ordine detentum, chyli perfectioni, se-
cretioni, transcolationi, aluiarumque excretioni fae-
cum inferuientem, (princ. Anat. & Physiolog.)

§. XXXXVIII.

Sed quamquam intestina tantummodo vnicum a
pyloro ad anum protensum canalem referant (§. 47.),
tamen a tunicarum crassitie vel tenuitate, nec non a
magni.

magnitudine , atque figura itemque vsu diuiduntur in tenuia , duodenum , ieiunum , & ileum , & crassa , coecum , colon , & rectum.

§. XXXIX.

Duodenum a duodecim digitorum transuerforum longitudine , quam aequare dicitur , ita vocatum , ab orificio ventriculi dextro , quod pylorum seu ianitorem nuncupant , ortum habet , factoque deorsum flexu recta fertur spinam versus , cuius vertebribus lumbaribus incumbit , atque in latere sinistro , vbi anfractus intestinorum incipiunt tandem finem assequitur in intestino jeiuno. Excipit ductus biliarium & pancreaticum , & valvulis coniuuentibus plurimis , siue rugis est instructum , in principio nullis , in progressu quam plurimis. Glandulas exhibet copiosissimas ab illustri inuatore *Brunnerianas* vocatas , secretioni liquidi tenuioris salinae simillimi dicatas. Tunicas habet crassiores & canitatem angustiore quam tenuia reliqua.

§. L.

Huic (§. 49.) succedit intestinum jeiunum , ideo hoc nomine donatum , quoniam plerumque magis quam reliqua reperitur vacuum. Incipit hoc vbi circumuolui intestinum cepit (§. 49.) , & totam fere regionem umbilicalem occupat , immo saepius illius fines superat , circulis seu valvulis dictis coniuuentibus quam pluribus & copiosioribus quam vllum aliud intestinum dotatum. An autem ibi sit finis ieiuni , hae vbi obliterantur valvulae , non dirimam ego , pergnarus , quod magnus circa hanc rem auctorum obseruetur dissensus , quodque finem huius & initium sequentis exacte determinare nec vtilitas requirat , nec admit-
tat

tat incertitudo. Illud verum esse vfu comperi, quod longitudine ieiunum non eadem gaudeat, sed diversa in diuersis, & nunc 13. nunc 16. spithamas aequet, semper tamen brevius sequenti ileo deprehendatur. Interna eius facies ingentem glandularum exhibet numerum, quarum quaedam foliuae nunc hic nunc illic plus minusue dispersae iacent, quaedam vero coacervatim iuxta se positaee arctissime & eum in modum cohaerent, quo racemis vvas adhaerescere videmus. Illae glandulae solitariae vocantur siue *Brunonianae*: hae plexus glandulosi siue glandularum *Peperianarum* nomen gerunt. De plexu hoc illud notari meretur, quod in parte a mesenterio auersa potissimum & circa maiores intestini circumuolutiones conspiciatur.

§. LI.

Tertium in numero tenuium, omnium intestinorum longissimum, ileum nuncupatur, aut a multitudine gyrorum circumuolutionumque, quibus est praeditum, aut quia est in ossis ilei regione positum. Situm illud est in regione umbilicali, & quidem infra umbilicum, ieiunum ad ambo latera includens. Angustius est reliquis atque valuulis conniventibus prorsus destitutum, plures tamen glandulas inprimis circa finem habet, quem eo in loco inuenit, vbi crassa incipiunt intestina & sinistro coli lateri singulari modo, vt valuula inde fiat, inseritur, quam valuulam coli a loco, ab inuentore *Baubini* nuncupant. Initium ilei est in incerto positum. (§. 50.)

§. LII.

Sequuntur intestina crassa (§. 48.) inter quae primum tenet locum coecum siue monoculum dictum, quod

D

quod

quod in altera tantum extremitate instar facci perforatum sit. Tectum latet sub circumvolutionibus ilei vltimis (§. 51.) sub rene dextro ad os ilei dextrum & quidem marginem ejus anteriorem. Egreditur ex coeco appendix quaedam a figura vermiformis dicta, quae in gallinis duplex, in piscibus plurimis multiplex, in homine vero nonnunquam prorsus non reperitur, ac multas glandulas de genere solitariarum (§. 50.) praebet conspiciendas.

§. LIII.

Coecum (§. 52.) excipit colon, reliquis latius & amplius, longitudine quandoque vix quinque, saepius septem spithamas aequans. Exhibet hoc statim sub initium, vbi ileo coniungitur, valvulam ovalem & horizontalem, ex pelliculis binis sibi inuicem oppositis, versus coli interiora spectantibus, efformatam, quae coincidentes intestinum tenue (§. 51.) occludunt, adeoque prohibent ne faeces in illud reuertantur. Incipit ibidem colon, vbi definit coecum (§. 52.). Posito vero initio affurgit colon versus renem dextrum, cui mediante ligamento paruo, peritonaei sobole, alligatur, dein, facto deorsum flexu, rursus sursum vehitur sub jecore, vbi cystidi annexum flauo eius colore tingitur. Hinc sub ventriculi fundo versus hypochondrium sinistrum & renem huius lateris procedit, cui itidem vt & lieni, tenuis ligamenti ope, plus minusue adstringitur; tandem faepe valde coarctatum descendit ad vertebrae, ibidemque, formato prius duplici circumflexu, figuram litterae romanae S quodammodo referente, in intestinum rectum definit, ita vt intestina tenuia circumdet atque includat. Tria illa ligamenta, quae secundum longitudinem

dinem coli decurrunt, aliud nihil sunt, quam fibrae longitudinales & musculares, hinc illorum ope colon ita corrugatur, ut plurimae cellulae & valvulae conniuentes constituantur. In parte externa quae conspiciuntur appendices adiposae, lubricationi coli inferuiunt.

§. LIV.

Vltimum intestinum ob rectum incesum etiam rectum appellari meruit. Oritur illud ad imam lumborum vertebam & supra os sacrum descendens in podicem siue anum terminatur. Connectitur offi sacro & coccygis interueniente peritonaeo, immo etiam cum vesica in viris & vteri vagina in feminis. Longitudine palmas circiter duas aequat, crassitie vero & carnositate reliqua intestina superat omnia, extrinsecus pinguibus appendicibus ditatum. Valvulae ut in colo (§. 53.) nullae, rugae tamen plurimae plicaeque in interiore eius tunica obseruantur, irregulari ordine corrugatae, quas inter haud pauca haemorrhoidalium hiant ora vasorum. Praeter sphincterem duos musculos habet leuatores, quibus excrementa excernantur, alique rursus porta claudatur.

§. LV.

Lustratis breuiter intestinis singulis, tunicae quoque, quibus circumsepta illa sunt, lustrandae veniunt, in numero autem harum determinando non conueniunt sectionum Magistri; Ego nulli derogaturus eas saltem recensebo, quas veras tunicas esse omnes concedunt. Prima & extrema communis audit, quam a peritonaeo plurimi, a mesenterio nonnulli propagatam tradunt, tenuissima illa est & succedentium membra-

narum integumentum & fibrarum subiectarum longitudinalium quasi fulcimentum, Cohæret cum subsequente tunica beneficio elegantis cellulosi texti, cui RVYSCHIVS, refragantibus tamen aliis, tunicæ cellulosæ nomen imposuit.

§. LVI.

Tunica secunda, qua intestinorum canalis inuefitur, crassior priore est & penitus carnosæ, hinc carnes seu muscularis nomine iure dotata. Constructa est duplici fibrarum motricium serie, altera quidem exteriorum in rectum exporrectarum siue longitudinalium, tendines a tunica extima mutuantium (§. 55.), altera interiorum annularium, mesenterique fimbræ tanquam tendinibus insertarum. Priores tenuiores sunt, posteriores crassiores, quæ intestina densæ agmine cingentes, longitudinales ad angulos rectos quidem secant, non tamen in spiram contortæ intestinum circuli in modum ambiunt, sed tantummodo segmenta circuli constituunt.

§. LVII.

Excipit hanc (§. 56.) tertia, fibris nerveis ac tendineis eleganti spectaculo pertexta vasorumque sanguineorum ac acinorum glandulorum minimorum copia insignis, quæ, cum reliquis multo sit amplior, in varias plicas & inæqualitates ab illis super extensis contracta, interioris superficiæ ambitum haud parum augendo, ampliorem reddit.

§. LVIII.

Cum tunica hæc (§. 57.) præ reliquis exquisitiore sensu gaudeat, crusta quadam villosa obducta est, quæ ex propagatis a dicta modo nervea densissimis vasorum
sanguini-

fanguiferorum ramulis oriunda, totaque ex fistulis & plexibus glandiformibus composita, non solum nerveam tunicam aduersus humorum affluentium acrimoniam munit, sed & succo e glandularum apicibus defluo intestinis laeuigationem & transeunti chyloso succo dilutionem praestat. Villosa haec crusta, cum per immersionem in aquam feruentem aut vini spiritum indurescat, haud immerito vera & quarta intestinorum tunica habetur, cumque illa insuper principia vasorum lacteorum sustineat, iure quoque percolationis organona *clar.* HEISTERO aliisque salutatur.

§. LIX.

Inter hanc (§. 58.) & praecedentem nerveam (§. 57.) substantia quaedam cellulosa animaduertitur, flatu detegenda, cui *clarissimus* ALBINVS tunicae cellulosae nomen indidit. An autem fibrae cellulaeque hae nomen tunicae cellulosae vel potius substantiae cellulosae promereantur, non dirimam ego, haud tamen immemor canonis illius, qui entia praeter necessitatem non esse multiplicanda suadet.

§. LX.

Adhaec vasis etiam copiosissimis prospectum est intestinis, quae in ramulos innumeros ac minutissimos distributa, intestina densissime obtexunt, atque membranas inter eorum dispersa, in tunica nervea terminantur, tot enim ea arteriosis venosisque ductibus, quot pars aliqua corporis humani, instructa sunt, ita ut nullum in iisdem, nec minimum conspicendum punctum sit, in quo non reperiantur vasa, latice vitali repleta, docent hoc iniectiones. Intestinis tenuibus sanguinem aduehunt arteriae meseraicae superiores, ele-

D. 3. *subobscuro* gan.

gantissimo reptatu omnes illorum prouincias peragran-
tes harumque partibus cunctis bona sua ex aequo di-
stribuentes. Duodenum autem sicuti singulare & di-
uersum a tenuibus reliquis officium habet, ita & hoc
sibi peculiare vindicat, vt simul ramus ab arteria coe-
liaca descendens ad illud proficiscatur. Crassa arterias
suas imprimis nanciscuntur ab arteriis meseraicis inferio-
ribus, mirabili artificio illa perreptantibus; Ad rectum
autem praeter has arteriae hypogastricae quaedam pro-
pagines, haemorrhoidales externae dictae, tendunt, ad
differentiam illarum arteriolarum, quae meseraicae in-
ferioris filiae sunt, & nomine haemorrhoidalium inter-
narum gaudent. Has venae comitantur meseraicae
cum superiores, tum inferiores, a dextro venae portae
ramo oriundae, ac infinitis elegantissimisque anasto-
mosibus cum prioribus iunctae. In primo autem ten-
nium, & vltimo crassorum, praeter haec vasa adhuc
alias venas deprehendimus. In duodeno venam duo-
denam, a trunco venae portae profectam, in recto ve-
nas haemorrhoidales externas, a vena hypogastrica de-
scendentes.

§. LXI.

Nervos intestina accipiunt a pari octauo, quod
vagum vulgo vocatur, quoniam ramificationibus suis
totam medii & infimi ventris cavitatem peruagatur,
quibus notabiles quoque paris intercostalis furculi oc-
currunt, & cum prioribus iuncti in communem vsum
conspirant, vt inde non sine ratione consensum inte-
stinorum, cum cerebro, corde, pulmonibus & omni-
bus fere infimi ventris incolis periti deducant. Nerui
penem illum succum aduehant, cupis influxae fibrae
(§. 56.) potissimum animantur variosque pro diuersa sui
structura motus producant.

§. LXII.

§. LXII.

Structura intestinorum euoluta, ordo memet ad contemplationem vsus ducit, quem hisce absolui momentisprehendimus. 1) Ceptam in stomacho digestionem continuant & affluentium succorum inprimis bilis ope perficiunt. 2) Secretionem chyli a faecibus absoluunt, illum vasis lacteis infundunt, has vero ad intestina crassa propellunt, ibidemque colligunt, & suo tempore eliminant. Quicquid autem boni afferunt corpori id omne motu praestant.

§. LXIII.

Scilicet intestina, ea, quam contemplati sumus, partium varietate constructa, assiduo quoque perennique motu agitari animaduertimus, idque vi admirabilis fabricae. Secundam nempe tunicam duplici fibrarum carnearum motricium ordine contextam esse exposuimus (§. 56.). Agitatis autem fibris annularibus, vnum veluti helicalem musculum componentibus, affluxuque sanguinis calidi & spirituosi, inprimis nervorum liquidi, (§. 61.) turgidis & animatis, iisdemque superimpositis longitudinalibus, intestina tum secundum longitudinem, tum profunditatem nunc coarctantur, nunc distrahuntur atque vndante quadam agitatione, atque reciprocae dilatationis & constrictionis successiuo motu & vermis aut lumbrici instar terrestris repentis, a superioribus ad inferiores partes sensim sensimque moventur. Leni equidem, molli, miti, atque placido modo, non sentientibus nobis, instituitur peristalticus motus, validus tamen ille fortisque est, actibus respirationis adiutus, inprimis diaphragmatis reciproco motu deorsum descendente, viscera abdominisque leniter & con-

continuo comprimate, vique musculorum abdominalium,

§. LXIV.

Tempestivum nunc est, vt, quid de lethalitate vulnerum intestinalium sentiamus, paucis declaremus, antequam vero id effectum demus, de signis, quibus cognosci intestinalium vulnera, & methodo qua curari ea possint, breuissimis agemus. Efficit equidem tum profundus intestinalium ac anfractuosis situs, tum motus continuus ac peristalticus (§. 63.), vt laesiones eorundem imprimis tenuium, non nisi summa difficultate cognoscantur, interim ictum esse intestinum quoddam discimus 1) stilo & situ: 2) iniectione: 3) considerata causa vulnerante cum ampliacione & natura vulneris: 4) symptomatum grauitate; pallore, sudore frigido, lipothymia, vomitu, dolore acuto, conuulsione: 5) contentorum chyli, faecum effusione: 6) egressu intestinali laesi.

§. LXV.

Certior autem hisce (§. 64.) de vulnere in intestinis chirurgus factus, in eo industriam omnem & operam ponere debet, vt locum intestini laesum, ea, qua decet, circumspectione detegat, detectum ad externum vulnus blande & prudenter adducat, illudque, si angustia eius huic obsistat operae, decenter, si opus est & per symptomata ac haemorrhagiam licet, dilateet, & productum circumspecte intestinum foramini vulneris affluat ne regrediatur, illud & in cauum se abdominis abscondat, & vt hac ratione applicatio medicamentorum & egressus contentorum facilitetur, horum vero profusio in abdomen prohibeatur. Veteres quidem in his casibus

casibus enteroraphiam commendant, sed recentiores eandem ob symptomata, quae afferre solet, dolorifica, inflammatoria & conuulsiva & praecipue ob euentum nihilominus funestum, haud immerito reiciunt. Consolidationis ergo negotium naturae relinquendum, a medente vero illud vulnerariis remediis, cum internis, tum externis, nec minus iis, quae inflammationi resistunt, ac symptomata aut mitigant aut praecautent, itemque rara deligatione, adiuuandum est. Commendari hunc in finem solent venaesectio largior, si nihil adsit quod obstat, clysmata in principio ano iniecta, si crassa illaesa. Vulneratus blande viuat solis carnum iusculis contentus, blande respiret, quietus & paulo incuruatus iaceat, capite & pedibus paululum elatis, & ita sit positus, ut materies extrorsum deriuetur, dein animi affectus euitentur omnes. Egressum per latum vulnus illaesum intestinum, fouendum ac reponendum est: per paruum autem exiens foramen, tumens flatu, inflammatione, faece, regredi nolens, fori, punctu, dilatatione vulneris, reducendum est: intestinum plane discissum exposcit ut extremitas illius superior, vel sponte se offerens, vel prudenter adducta, cum externa lacione paululum consuatur. Extremitates denique intestini discissi, si iam in corruptionem abiissent, dissecentur.

§. LXVI.

Tantum est, quantum ars, quae succurrere laesis solet, hisce in casibus (§. 65.) medicaminis affert auxiliique. Nihilominus paucissimi ex intestinorum vulneribus euadunt, & omnes fere fato succumbunt. Vulnera enim quae partes nobiliores & ad vitam

E neces-

necessarias laedunt (§. 21.) 2) chyli secretionem & motum a | cor impediunt (§. 29.) 3) partes membranofas, tendineas, neruofas, & vasculofa gaudentes structura percutiunt, adeoque grauiffima excitant fymptomata, & enormes & incompefcibiles haemorrhagias producunt (§. 34. & 35.) ; 4) quae uisceribus infliguntur, quae cum organis nobilioribus & uitae neceffariis iuncta funt communione hacque ratione lethifera pariunt fymptomata (§. 36. & 42.) 5) quae partes tangunt, quibus ob fitum profundio- rem & ab externis remotum, ars medicamentis succurrere nequit (§. 35. & 42.), lethum afferre fupra diximus, inprimis fi pars laefa quiete omni deftituta, propter continuum quo gaudet motum, consolidationem omnem refpuat (§. 39.). Iam uero inteflina membranacea (§. 47, 55. & 56.) nerueaque (§. 57.) gaudent structura & uasculis nonfolum copiofiffimis (§. 60.) fed & glandulis innumeris tenuis fecernentibus ferum (§. 49, 50, 51, 52, 53, 57, 58.) praedita funt, adeoque laefa eadem, cum fibrae membranaceae neruofae difsectae retrofiliant, atq; in fe coeant, recedentes uero trahant tanto plus reliquas, ut & canales uaforum, quanto plures difruptae fuerint, & uafa praeterea eas cingentia arctent, grauiffima fequeuntur fymptomata, dolores acutiffimi, inflammationes, conuulfiones, enormes humorum ac incompefcibiles profufiones (§. 34.): 2) chyli elaborationem & secretionem abfoluunt, hinc conferuandae uitae inferuiunt (§. 62.) 3) arctiffimi confenfus iure cum uisceribus nobilioribus cohaerent (§. 61.) hinc uulnerata lethali- bus obnoxia fymptomatibus exiftunt (§. 36.) 4) in perpetuo, blando quidem atq; ualido, motu contituta funt (§.

(§.63.) & §) fitum obtinent profundum, anfractuofum, ab exterioribus remotum (§.47.) & omnem ad ea aditum praecludentem, adeoque & laesionum cognitionem & curationem impediens (§.44.). Hinc hisce innixis rationibus concludo, intestinorum vulnera per se lethifera exiftere, quod 1) propter partis fenfibilitatem & vasculofam structuram grauiſſima ſymptomata, conuulſiones, inflammationem, gangraenam, haemorrhagias nulla arte ſuperabiles, pediffequas habeant: 2) nobili officio fungantur, chyli ſcilicet perfectionem, & diſtributionem abſoluant: 3) a contentis ſuis ac flatibus diſtendantur, & motu periftaltico ſeptique tranſuerſi deſcenſu ac mufculorum abdominalium reciproca compreſſione perpetuo exercentur, hinc difficulter coaleſcant: 4) chylum, faeces, albos, rubros, puros impurosque humores nulla arte educendos ad aqualiculum profundant: nec §) remedia ſibi rite applicari patiuntur.

§. LXVII.

Tenuium quidem intestinorum plagas vel ideo magis exitioſas exiftere, quod nobilior eorundem actio videatur, chyli ſcilicet perfecta elaboratio & ſecretio, quod texturae tenuioris ſint, difficiliusque longe coaleſcant cralliſ, quodque maioribus & copioſioribus vaſis ſanguifluis & lacteis, glandulisque inſtructa deprehendantur, concedimus. Nec tamen, iudice *doctiſſimo & nunquam ſine elogio commemorando a) BOHNIO* craſſorum funcio ſordidior, quam in colligendis & egerendis ſtercoribus praestat, talis eſt, quae ſine vitae certo discrimine per vulnus fruſtrari queat: neque facilitas & difficultas

E 2

a) l. c. p. 258.

cultas coalescendi ex vulgi hypothefi a substantiae diuerfitate dependet, fed ex fitus difparitate, per quam colon per maximum fui tractum, ambitui ac velamentis abdominis externis non tantum contiguum, fed continuum quoque, apprehenditur, tenuibus profundius reconditis atque implicatis (§. 53). Licet enim non defint cafus in quibus colon vulneratum cum infimi ventris integumentis ita coaluit, vt, interno vulnere cum externo abdominis concreto, aut hoc pro excretionem faecula aperto manente, vulnerati vitam quidem vixerint, fed fordidam, ob foetorem egressu excrementorum excitatam: attamen & coli quoque crafforumque inteflinorum ab externis tegumentis remotiorum ictus, qui praedictos effectus (§. 20.) edunt, ob functionis laefionem (§. 21.), fitus profunditatem (§. 35.) motus perennitatem (§. 39.), excrementorum in corporis cauum effufionem (§. 29. n. 6.), & curandi impoffibilitatem (§. 44.), mortem, non repentinam quidem, inducunt, fed post aliquot demum tempus (§. 40.), ob fenfim factam humorum extillationem corruptionem, cum morte, inferentem (§. 29. n. 6.). Quemadmodum enim laefiones tales in debilibus cito femper excipit mors, ita in robustis eam ad plures faepe dies protrahi exemplo autochiris ante quatuor annos in theatro nostro anatomico diffecti, addidici, qui licet aperto finifiro abdominis latere, & extracto intefestino ieiuno, duas ab hoc partes, obtuso cultro refcidiffet, & alteram quidem quatuor circiter tranfuerforum digitorum longitudine, alteram vero breuiorem, in quintum nihilominus ab inflicto vulnere diem fupertes fuit, viribus adeo quoque fibi constantibus, ut e lecto

cto absque adiutorio alieno surgere, urinam reddere aliumque deponere potuerit.

§. LXVIII.

Diuisioni vulnerum intestinalium, qua in vulnera tenuium intestinorum & crassorum dirimuntur, aliam adiungunt distinctionem, qua in vulnera superficialia & penetrantia, magna & parua, longitudinalia & transversalia discernuntur (§. 27.), adeo quidem, vt superficialia parua & recta periculosa tantum, penetrantia vero maiora, ac transversalia per se lethalia pronuncient, quas in tantum quidem admitrimus, in totum vero concedere eo minus possumus, quo magis constat ab exiguo quoque intestinorum vulnere ob vasorum copiam (§. 60.) laesos mori (§. 31.), nec ad conglutinationem transversalium fibrarum efficaciora remedia quam ad consolidationem longitudinalium requiri. Illud certum est, vulnera sphaerulis plumbeis illata periculosiora esse, prae illis, quae instrumentis secantibus & haec prae illis, quae punctum insiguntur, siquidem haec interdum oblique inter tunicas progrediendo in cauum intestinorum penetrant, vnde vulnuscula talia citius concidunt, & consolidantur, effusione contentorum impedita.

§. LXIX.

Haec sunt regulae generales, quibus in diiudicandis intestinorum vulneribus utimur. In determinanda autem vulneris specialis & individualis lethaltate opus est, vt ante omnia sectio legalis atque inspectio, ab erudito & conscientioso Medico instituat, quando quidem ante sectionem, nec vulnus nec qualitas eiusdem cognosci rite diiudicarique potest. Peracta autem, ut artis est, sectione, laesi quoque constitutio, cura, vulneris instrumentique laedentis qualitas ac vulneran-

tis ipsius persona consideranda (§. 30.), ac hifce probe accuratque pensitatis & rite inter se collatis iisque non separatim sed coniunctim sumtis sincerum demum sanctumque, de vulneris lethaltate, iudicium pronunciantum. Sufficere haec pro instituti ratione & virium modulo possunt. Ceterum operae pretium esse existimaui, si ad confirmanda ea, quae de vulnerum in intestinis lethaltate disserui, responsum quoddam Gratosae Facultatis Medicae, in hac *Ludouiciana*, cum praemissa facti specie, hic adliicerem.

Responsum

Denmach Uns Decano, Doctoribus und Professoribus &c.

SPECIES FACTI.

Ist J. P. C. ein Schlossergesell von 22. Jahren, in dem H. Stadt-Wald/ die Harde genannt, von W. L. einem Becker = Knecht, mit einem Hirschfänger/ in den Unterleib gestochen worden, daß er alsobald rücklings zur Erden gefallen, und eine Zeitlang Sinn- und Sprach- los gelegen, endlich aber / nachdem ihm einige der Anwesenden, im ersten Schrecken das Halstuch, nebst denen Armleinen, losgemacht / Schuh und Strümpff ausgezogen, das Gesicht, die Brust, Hände und Füße / ingleichen die Wunde gewaschen / das Halstuch um den Leib gebunden, und Zunder in die Wunde gelegt, wieder zu sich selbst gekommen. Als man ihn aber aufheben, und nach dem Fußpfad führen wollen, ist er auch wieder nieder gesunken, und also auff dem Rücken und der Hüften Erden, in der schädlichen Nachtlufft / so lange liegen blieben, bis man eine Leiter herbey geschafft und selbigen darauff nach H. in seines Bruders Hause gebracht / worüber anderthalb / oder wie andere ausfagen / eine gute Stunde verfloffen, und dem Vermundeten, weiln die Wunde die ganze Zeit über, da er also gelegen und weggetragen worden / mit starkem blutigen angehalten / eine grosse Menge Bluths und so viel Kräfften

Kräften entgangen, daß ihn der herzugerruffene Medicus und Chirurgus ganz kalt, blaß und sehr schwach angetroffen. Ob nun diese zwar alles dasjenige fleißig besorget und in acht genommen, was die Kunst in dergleichen Fällen zubeobachten befelet; so haben sich doch allerhand schlimme Zufälle als ein Wind-Sieber / conatus vomendi, heftige ructus, singultus, Schmerzen unter dem Nabel / sub osse pubis, in vrectra und dem linken Bein, nebst Bangigkeit und Herzens-Angst und einem würrischen vomiren eingestellt und aller angewandter Treue und Sorgfalt ohngeachtet immer mehr und mehr und so zugenommen, daß darauff ein starkes und anhaltendes delirium und der Todt selbst, den zweyten Tag nach der Verwundung erfolget. Bey der, an dem entseelten Körper, darauff vorgenommenen section, haben sich 3. Wunden gezeigt. Zwey davon waren an dem linken Arm, die dritte, größte und wichtigste aber in inguine sinistro, eines guten Daumens breit unter dem margine ossis ilei und dessen spina anteriore & superiore, durch das Peritonaeum gegangen, und hatte die Aponeuroses einiger musculorum abdominalium welche sich der Spinae anteriori dieses Beins in ferrioren scharff entzwey geschnitten, an dem intestino ileo aber die äuffere tunicam desselben, in parte a mesenterio averfa, illae-fis reliquis, zweymahl verletzet und transversim von einander separiret, daß sich das abgeschulte in der äufferen Wunde praesentiret. An dieser Verletzung war dieser Darm, gleichwie auch an vielen andern Orthen, starck inflamirt, sphacelirt und seine tunica exterior voller kleinen Löcherlein und gleichsam wie zerfressen. An denen intestinis reliquis als dem duodeno, ieiuno, coeco, colo & recto, ja auch denen orificiis ventriculi und dem fundo vesicae hat man gleichfals signa inflammationis und offters Hand breite schwarze Flecken wahrgenommen. Die übrige viscera aber, tam abdominis, quam thoraci, gesund, wohl constituirr und ohne allen Mangel, desgleichen alle vasa maiora nervo a, sanguinea ac chylosa unversehrt, gleichwohlen aber 13. Loth und 3. quentl. einer materiae sanguineo-purulentae in cavitate pelvis gefunden: Alles nach Inhalt derer Uns geschickten actorum und relationis Medicae.

Ob

Ob nun wohlten 1) die an dem linken Arm gefundene und in viso reperto beschriebene Wunden gar wohl zu curiren gewesen. 2) Aus erfahrner und bewährter Medicorum Schrifften hin und wieder exempla beygebracht werden können, da sehr grofse und gefährliche laciones derer Därmen, so wohl tenuium, als crassorum, glücklich geheilet worden, wie dergleichen BOHNI. VS de vuln. lethal. p. 147. aus des BLEGNY Zodiac. Gall. und FERNEL. Pathologia anführet / auch anderer nicht zu gedencken, welche ALBERTI in Jurisprud. Med. Part. 1. p. 333. allegiret / und beyhm MANGETTO Bibl. Med. Pract. p. 1155. zu finden. 3) Nur die vulnera intestinorum magna ac penetrantia nicht aber parva und superficialia, vor lethal gehalten werden, mithin 4) gegenwärtige Wunde um do weniger vor gefährlich, geschweige tödlich zu achten, weilen solche 5) nur die exteriorem intestini ilei tunicam berühret, keines wegese aber in die cavitatem des Darms eingedrungen, 6) auch keine notable Blutgefäße und andere, worauff doch gar vieles in determinatione lethali-tatis ankommt / beschädiget, der defunctus hingegen 7) bey kühler Abendluft eine ziemliche Zeit auff dem Rücken und feuchter kalter Erde gelegen und gebluthet, ihm 8) noch über dieses, von einigen Anwesenden, das Gesicht, die Brust, Hände und Füsse, in gleichen die Wunde selbst mit 2. Hütch voll, in der ersten Angst und Schrecken herbey geholtem Wasser gewaschen, darauff 9) in einem blossen Camisol / auff einer Leiter, eine viertheil Etunde Wegese getragen worden. Demnach 10) eine geraume Zeit und wo nicht anderthalb doch wenigstens eine gute Etunde verlossen, bis er verbunden und das gehörige regimen beobachtet werden können, solcher gestalten aber, da es an schleuniger und nöthiger Hülffe gefehlet, theils dem hefftigen und immer, auch noch währendem Begtragen, angehakenen Blurben, aus Mangel des erforderlichen Beystandes, nicht gehörig begegnet und gesteuert werden mögen, theils 11) durch die kühle Nachtluft und das Lager auff feuchter Erden, vornemlich auch das Waschen mit dem kalten Wasser, der habitus corporis constringiret worden, daß sich also das aus denen zerschnittenen Adern stießende und ausgetretene

getretene Blut in den Unterleib in grösserer Menge sammeln / und dadurch die stasis sanguinis inflammatoria, in paribus imprimis laesis, nur wachsen und zunehmen, die natürliche Wärme und Kräfte hingegen sich gar merklich verlihren müssen, wie dann der Herr Phycus auch 12) den vulneratum, bey seinem ersten Besuch, ganz kalt, blaß und sehr matt angetroffen, dabey er unterschiedentlich über starcken Frost cum aliquali corpori concussione coniunctum, grosse Schmerzen und Brandt um das Herz, den Nabel, in der Harnöhre und starcke übelkeit geklaget, und nach denen öftern ructibus und conatibus vomendi würcklich und so oft ihm wieder ructus auffgestiegen vomiret.

Dennoch aber und dieweil 1.) die zwey Arm- Wunden nicht allein sondern darbey auch einen starcke Bauch- und Darms Wunde vorhanden gewesen. 2.) Von einem und dem andern exempel glücklich curirter Darm- Wunden auf alle und jede, wieder die Regeln der natürlichen Logic, nicht wohl geschlossen werden, das auch, was zuweilen, obgleich sehr selten, sub concursu plurium ad salutem tendentium causarum, geschehen, bey denen Medicis vor kein gewisses und allgemeines Gesetz gelten kan, indeme es sonst gar keine vulnera absolute lethalia geben würde, weilen nicht leicht ein viscus, auch unter denen edelsten vorkommt, daran nicht zuweilen eine Wunde glücklich geheilet worden, dahero der ehemahlige hochberühmte Lehrer der Arzeney- Kunst auf der Jenaischen Vniuersität, D. Georg Wolffgang Wedel in seiner disert. de fundament. lethaliat. vulnerum p. 17. §. 28. sich hiervon also vernehmen lässet: Referenda illa sunt inter rariora & contingencia, ex diuina quidem voluntate, a quibus non licet facere inductionem, vt pote a particulari aliquo ad vniuersale. Vti enim centum veneno potionatis, si vnus euaserit, nemo inducetur, vt credat, innoxium & sibi fore venenum: vti ex vicino, fährt derselbe fort / monte Dornburgensi, inter praecipites actos plures equites, vt constans est animalium relatio, vno tubicine saluo evadente, nemo id praecipitium affirmauerit, ianoeum: ita & hic se res habet. Hinc non

de nihilo quidem est, sed operae pretium, & illa annorare & in factos medicos referre: alit cum grano salis potius illa legendi, cum pia reverentia divini numinis, quam temeraria illatione.

3.) Die öftere und vielfältige Erfahrung bestärket, daß sehr wenige, bey Verwundungen derer Därmen, wann solche auch noch so klein / schlecht und geringe gewesen, ihr Leben zur Ausbeute davon gebracht, indeme die intestina tenuia propter substantiam membranaceo-nerveam tenuiorum gar empfindlich / daher sehr leicht denen schwersten Zufällen, als inflammationibus, gangraenae sphacelo &c. unterworfen, und da sie gemeinlich von Winden sehr aufgetrieben und dabey in steter und beständiger Bewegung sind, zur Heilung einer Wunden aber die Ruhe vornehmlich erfordert wird, sich nicht heilen und consolidiren lassen, mithin auff die Distinction derer vulnerum intestinorum inter parva & magna, superficialia & penetrantia in Beurtheilung und determinatione lethalis nicht soviel, als wohl öftters geschiehet, zu bauen, moriuntur enim vulnerati a vulnere intestinorum tam exiguo vt acu punctum esse videatur.

TEICHMEYER, Instit. Med. Legal. p. 222. 4.) In gegenwärtigem casu die äussere tunica des intestini ilei, an zweyen Orten, mehr und weniger, nach der im Sections-Schein beschrieblichen, secundum doctrinam angulorum eingerichteten accuratesten Mathematischen Beschreibung, abgeschlehet / das wenige Theil aber dieser tunicae, so noch an denen übrigen Hautleins zwischen diesen beyden laesionen, festgehangen, stark inflamirt, voller Löchergeren und wie zerstreuet gewesen.

relat. med. p. 8.

das abgeschiedene aber in der äussern Oeffnung der Wunden gelegen

vid. ead. relat. med. p. 7.

5.) gedachter Darm unter die dünnen gehöret / von derer Wunden schon Celsus schreibet: Secuari non potest cui aut ieiunum

nam aut tenuius intestinum vulneratum

Libr. 5. de Medicina cap. 26 p. 283. edit. Alm.
conf. quoque BOHNIVS l. c. p. 257. (q. edir. in 8o

die Separatio darbey 6.) transversaliter geschehen
relat. med. p. 8.

vulnera intestinorum transversalia aber 7.) nach der Meinung vieler Auctorum, alter und neuer / weit gefährlicher als longitudinalia sind

BOHN. l. c.
SEBIZ. Exam. valn. P. III. §. 77.
SENNERT. Prax. Part. 4. L. 5. cap. 3. 8.) Nicht wohl

möglich und um so weniger zu begreifen, wie durch einen in dem größten Zorn und Wuth mit einem Hirschfänger angebrachten tollblinden Stich, diese canica so genau und eben abgestrichen werden können / daß die darunter liegende Häute unverehrt geblieben und nicht auch, wenigstens einiger massen, zugleich mit verletzt worden / da eine solche accurate Absonderung nur erwehnter äussern Haut des intestini sei, an einem frischen Darm, auch suspena manu und mit dem größten Fleiß und Behutsamkeit so gar leichte nicht zu erhalten. 9.) Dergleichen Wunden auch ohne Verletzung grosser und notabler Nerven und Blutgefäßen nicht wohl geschehen können, und daß dieses auch hier einschlägt, aus vielen Umständen gang deutlich und offenbahr zu ersehen, indem 10.) auff diese dem C. angebrachte blessur, sogleich eine starke haemorrhagia erfolget, daß ihn rektis 23. sehr bluthen sehen, rektis 25. voller Bluth in seiner Brüder Armen angetroffen und rektis 21. die Wunde wegen des vielen Bluthens nicht finden können. 11.) Hemd und Kleider vom Blute gang naß gewesen / die vehemente haemorrhagia 12.) nicht allein die lange Zeit, da defunctus im Walde gelegen, sondern auch während dem Wegtragen, nach dem selbst eigenen Geständnis des Herrn Medici

vid. relat. Med. p. 2.

F 2

conti-

continuiert, alsd 13.) gar nicht zu verwundern, daß er bey dem starcken Abgang des Geblühs, und dadurch verlohrenen Kräften, kalt, matt und blaß außgesehen, über dieses 14.) bey der nach dem Tode angestellten Section annoch 13. Loth und 3. quentl. materiae sanguineo-purulentae in cauitate peluis gefunden worden; sodann 14.) der defunctus gleich nach empfangenem Stich rücklings zur Erden gefallen, und eine gute Zeit Sprach- und Sinnlos gelegen, auch nachgehends / da Er wieder zu sich selbst gekommen, auff kein Bein mehr treten können, sondern bey dem Aufheben gleich wieder zu Boden gefallen, auch 16.) über Schmerzen und Brand um den Nabel, sub osse pubis in urethra &c. geklaget, und nach dem Tode der Unterleib sehr auffgelauffen und das Irotum eines Kindes Kopff dick extendiret und schwarz befunden worden. 17.) Prope processum superiorem spinae anterioris ilei, wo der fatale Stich eingedrungen, sehr notable vasa beyderley Gattung herunter laufen / folglich 18.) auß diesem allem gang klar und deutlich erhellet, daß insignia, sowohl neruosa als sanguinea vasa abdominis & intestinorum beschädiget, und die nah gelegene Theile, per consensum um so mehr mit beleidiget worden / weilen auch die aponeuroses dersjenigen musculorum, welche sich der spinae anteriori ossis ilei inseriren / scharff entzwey geschnitten worden, von deren Verletzung eben das gilt, was von der rextura derer Därmen und daher entspringenden sensibilität und schweren tödlichen Zufällen gesagt worden. Und wann auch 19.) wie doch auß angeführten Ursachen ungläublich / keine grosse vasa, sondern nur allein einige kleine vascula des bleistriten ilei zerrissen und zerschnitten worden / es doch auch 20.) bey solchen vulneribus intestinorum nicht anders geschehen können, als daß unter denen actibus respiratoriis, sub alterna abdominis compressione & diaphragmatis complanatione, sonderlich aber dem stets fort dauernden motu intestinorum peristaltico, Bluth, auß den beschädigten Adern, ausgepresset, folglich einer stasi inflammatoriae gangraenae, sphacelo, und andern, bey dergleichen Verwundungen, sich ohne hin, propter partis sensibilitatem & proclivitatem

vitatem ad corruptionem, gerne einstellenden symptomatibus nur noch mehr Anlaß und Gelegenheit gegeben, und die allschon vorhandene Gefahr noch um ein gutes vermehret worden, weil man 21.) zu der Wunde nicht gelangen, dahero solcher weder remedia mundificantia und consolidantia, noch auch iniectiones appliciren können, und wann man auch 22.) einen freyen Zugang zu derselben gehabt, und ihr mit denen nöthigen Arzeneien zu Hülffe kommen können, der Entleibte über dieses, mit aller Bemächtlichkeit, sogleich nach der unglücklichen blessur, in sein Quartier gebracht, und der Medicus herbey gehohlet worden, dem allen ohngeachtet 23.) dennoch aus oben num. 2. bereits angeführten Gründen, nemlich propter nervosam intestinorum tenuium substantiam, firum anfractuosum & implicatum, proclitatem ad corruptionem und hauptsächlich morum peristalticum continuum, keine conglutination und consolidation zu hoffen / mit folglich 24.) und da die in ventre infimo bemerkte Materia Sanguinea-Purulenta, durch keine Kunst / ausgeführt werden mögen eine adynamia curandi, eine der Hauptursachen lethaliæ absolutæ, vorhanden gewesen. Ferner 25.) in der Cur kein Fehler vorgegangen / gleichwohl aber 26.) als er von dem Hrn. Medico angewandter treu-fleißigen Sorgfalt ohngeachtet ein schlimmes Symptoma nach dem andern / als ein Wund-Fieber / heftige conatus vomendi, ein Brand und Schmerzen um den Nabel / in viethra, anxietates præcordiales, singultus, vomitus, excretiones urinae & faecum involuntariae, graue & continuum delirium cum moribus iactabundis und endlich 27.) bey nie angeschienener Besserung der Todt selbst und zwar sehr frühzeitig / nemlich den zweyten Tag allschon eingetreten. 28.) Der Defunctus ein starker und g. lunder Mensch / und seine viscera ohne allen Mangel und wohl besoffen gewesen / an denen laedisten Theilen hingegen 29.) und denen welche propter viciniam & consensum mit gelitten / eine tödtliche inflammation und phacelois corruption wahrgenommen worden: sochemnach hier 30.) gilt was ALBERTI in Jurisprud. Med. P. 1. p. 333 schreibt: illa vulnera, quae vel vtramque latus transuersaliter penetrant,

necant vel nervolam illorum partem & vasa sanguifera violant, vel locum vbi ars succurrere non potest attingunt, sine intestina tenuia sine crassa fuerint, absolute lethalia existunt, und alles auf unsern casum applicabel ist/ wann es in D. VATERI dissert. de vulneribus intestinorum thes. VII. pag. 22. also heisset: quaecunque adeo vulnera intestinorum compagem destruunt, & graviozem vasorum sanguiferorum atque nervosorum laesionem efficiunt, ita, vt effusio sanguinis copiosa, nulla ratione sistenda, aut inflammatio & sphacelatio subitanea, & convulsiones subsecutae, vitae terminum breui inducant, lethalia perse omnino dicenda erunt. Idque tanto magis, si situs horum vulnerum profundus, & a loco externo remotus, omnem medicamentorum applicationem desegat: so können Wir / nach all-n diesen Umständen / nicht anders sagen / als daß die / bey dem Defuncto J. B. E. gefundene und in viso reperto weitläufftig beschriebene laesiones absolute lethales gewesen / wie Wir sie dann davor halten und erkennen. Dieses alles / wie es in principiis artis gegründet / also haben Wir es, auf Begehren / ohnverhahen und mit Unserer Facultæt Insiegel bekräftigen wollen. So geschehen Siezen den 28. ten Aug. An. 1737.

*Decanus, Doctores und
Professores Ordinarii
(L.S.) der Medicinischen Fa-
cultät hieselbst.*

V.D.
18

ULB Halle 3
007 662 947

Farbkarte #13

B.I.G.

1763, 1

DISSERTATIONEM INAUGURALEM
 DE
VVLNERVM
 IN
 INTESTINIS LETHALITATE
 DEO CLEMENTER ANNVENTE
 AVCTORITATE
 GRATIOSI MEDICOR. ORDINIS
 PRAESIDE
LVD. HENR. LEO. HILCHEN
 MED. D. ET P. P. O. SATRAPIAE GIESSENSIS AC AD-
 IACENTIVM ALIQVOT PRAEFECTVRARVM
 PHYSICO NEC NON FACVLTATIS
 MEDICAE HODIE DECANO
 PRO
GRADV DOCTORIS
 RITE IMPETRANDO
 PVBLICO ET SOLEMNI
 MAGNIF. ET EXCELL. ACAD. PROCERVVM
 EXAMINI OBSERVANTER SVBMITTIT
FRIDER. LVDOVICVS NITSCH
 DRESDA MISNICVS
 AD DIEM NOVEMBR. M DCC LXXIII.

GIESSAE, TYPIS EB. H. LAMMERS, ACAD. TYPOGR.